

Eläketurvakeskuksen tietotilinpäättös 2018

Sisällysluettelo

1.	Yleistä	3	Käyttövaltuudet	10
2.	Tietosuojaa koskevat säännökset	4	Tiedonhallinta ja henkilötietojen elinkaari	10
	Rekisterinpitäjän velvollisuudet	5	Henkilöstön tietosuojakoulutus	11
	Osoitusvelvollisuus	5	Henkilötietojen käsittely	
	Tiedottaminen rekisteröidyille henkilötietojen keräämisestä ja käsittelystä	6	Eläketurvakeskuksen tehtävissä.....	12
3.	Henkilötietojen tietoturvaloukkauksista tiedottaminen	6	Käsittelyn lainsäädännölliset perusteet.....	12
	Tietosuoja ja tietoturva prosessien ja tietojärjestelmien suunnittelussa	6	Eläketurvakeskuksen henkilörekisterit	14
	Henkilötietojen säilyttämisaikojen ja -perusteiden määrittely	7	Käsiteltävät henkilötiedot	15
	Vaikutustenarviointi	7	Tietojen saaminen	15
	Tietosuojavastaavan nimittäminen	7	Palvelut viranomaisille ja lakisääteisiä tehtäviä hoitaville toimijoille	17
4.	Rekisteröidyn oikeudet	8	Tietojen luovutus	17
	Tietojen suojaaminen Eläketurvakeskuksessa	9	Kansallisen tulorekisterin vaikutukset tietovirtoihin	19
5.	Salassapitovelvollisuus	9	Eläkkeet ulkomailta	19
	Tietoturva.....	9	Ulkomaantyön vakuuttaminen	20
	Henkilötietojen käytönvalvonta	9	Työnantaja- ja yrittäjävalvonta	20
			Muut työeläketurvan toimeenpanon palvelut	20
			Asiakaspalvelu	21
			Tilasto-, tutkimus- ja suunnittelutoiminta	22
6.			Tietosuojan kehittäminen	23
			Eläketurvakeskuksen tietosuojan kehittämistarpeet	23
7.			Työeläkealan yhteisten tietojärjestelmien kehittämistarpeet.....	23

1.

Yleistä

Tämä tietotilinpäättös antaa kokonaiskuvan Eläketurvakeskuksen (ETK) henkilötietojen käsittelyn nykytilasta.

Eläketurvakeskuksen lakisääteisten tehtävien hoitaminen edellyttää henkilötietojen käsittelyä. Kun Eläketurvakeskus käsittelee henkilötietoja, noudattaa se lakia, huolellisuutta ja hyvää tietojenkäsittelytapaa sekä toimii muutoinkin niin, ettei rekisteröityjen yksityiselämän suojaa ja muita perusoikeuksia loukata.

Eläketurvakeskus käsittelee toiminnassaan myös muita henkilötietoja kuin lakisääteisen työeläketurvan hoitamiseen liittyviä henkilötietoja.

Nämä ovat pääasiassa:

- Eläketurvakeskuksen koulutuksiin ja tapahtumiin osallistuvien henkilöiden henkilötiedot
- sidosryhmien yhteyshenkilöiden (esimerkiksi yhteistyöryhmien) henkilötiedot
- julkaisujen ja tiedotteiden vastaanottajien yhteystiedot.

Henkilötiedoilla tarkoitetaan kaikkea tunnistettuun tai tunnistettavissa olevaan luonnolliseen henkilöön liittyvää tietoa.

2.

Tietosuojaa koskevat säännökset

EU:n yleistä tietosuojaa-asetusta on sovellettu 25.5.2018 alkaen. Tietosuojaa-asetuksen tavoitteena on ollut luoda ensimmäistä kertaa kaikkiin EU:n jäsenmaihiin yhtenäinen säännöstö henkilötietojen käsittelystä. Asetus jättää kuitenkin jäsenvaltioiden lainsäätäjille jonkin verran kansallista, asetuksen säännöksiä täsmentävää ja täydentävää liikkumavaraa. Tätä liikkumavaraa on Suomessa käytetty säätämällä yleislaki nimeltään tietosuojalaki ja täsmentämällä muita lakeja liikkumavaran puitteissa.

Eläketurvakeskus on työntekijän eläkelain (TyEL) mukaista lakisääteistä työeläketurvaa hoitaessaan julkisuuslain (laki viranomaisten toiminnan julkisuudesta) 4§:n 2 momentin tarkoittama julkista tehtävää hoitava yhteisö, joka käyttää julkista valtaa.

Julkisen vallan käytön osalta Eläketurvakeskusta koskee julkisuuslaki. Muutoinkin Eläketurvakeskuksessa sovelletaan julkisuuslain säännöksiä, jotka koskevat:

- 1) asiakirjasalaisuutta;
- 2) vaitiolovelvollisuutta;
- 3) hyväksikäyttökieltoa;
- 4) salassa pidettäviä asiakirjoja koskevia 22–24 §:ää; ja
- 5) rangaistussäännöksiä sisältävää 35 §:ää.

3.

Rekisterinpitäjän velvollisuudet

Henkilötietoja käsitellessään Eläketurvakeskus toimii EU:n tietosuoja-asetuksen tarkoittamana rekisterinpitäjänä, ja sitä koskevat tietosuojalainsäädännön mukaiset rekisterinpitäjälle säädetyt velvoitteet.

Tietosuoja-asetuksen voimaantulon johdosta Eläketurvakeskuksessa käynnistettiin jo vuonna 2017 projekti, jossa selvitettiin tietosuoja-asetuksen ja kansallisen lainsäädännön tuomat muutokset Eläketurvakeskuksen toimintaan ja arviointiin uusien vaatimusten valossa Eläketurvakeskuksen henkilötietojen käsittelyn nykytila. Projektissa tehtiin muutoksia tietojen käsittelyä koskeviin menettelyihin ja dokumentteihin. Projektin lopputulosten katselmointiin osallistui ulkopuolinen konsulttiyhtiö. Katselmoinnissa ei tehty yhtään riskiluokituksestaan kriittistä havaintoa.

Sisäisen projektin rinnalla Eläketurvakeskus osallistui vuosina 2017–2018 asetuksen voimaantuloa koskevaan lainvalmisteluhankkeeseen yhdessä työeläkelaitosten kanssa.

Osoitusvelvollisuus

Eläketurvakeskus noudattaa EU tietosuoja-asetusta henkilötietojen käsittelyssä ja toteuttaa tietosuojaperiaatteita myös käytännössä. Tietosuoja-asetus myös velvoittaa osoittamaan tämän.

Eläketurvakeskus on laatinut kattavat tietosuojalinjaukset ja ohjeistukset osoitukseksi lain ja hyvien käytäntöjen noudattamisesta. Tietosuojadokumentaatio koostuu muun muassa seuraavista ohjeista ja linjauksista:

- tietosuojapolitiikka
- tietoturvapoliitiikka
- lokipoliitiikka
- henkilötietojen käsittelyn perusteet
- seloste käsittelytoimista
- tietosuojaselosteet
- käyttövaltuushallinnan, henkilörekistereiden käytön ja henkilötietojen käytönvalvonnan sekä tietoturvapoikkeamien hallinnan periaatteet
- tietoturvaohjeet
- ohjeet henkilötietojen käsittelijöille

- osastojen työohjeet
- tietojen luovutusta koskevat ohjeet
- rekisteröidyn tarkastusoikeutta koskevat ohjeet
- järjestelmäkehityksen ja sovellushallinnan ohjeet
- testausohjeet
- asiakirjojen arkistointia ja turvaluokitusta koskevat ohjeet
- ohjeet koskien henkilötietojen käsittelyä Eläketurvakeskuksen suunnittelu, tilasto- ja tutkimustoiminnassa.

Tiedottaminen rekisteröidyille henkilötietojen keräämisestä ja käsittelystä

Henkilötietojen käsittelystä on julkaistu tietosuojaselosteet Eläketurvakeskuksen internet-sivuilla. Lisäksi sivuilla on lisätietoa henkilötietojen käsittelystä ja rekisteröityjen oikeuksista. Mikäli henkilötietoja kerätään suoraan rekisteröidyltä, informoidaan henkilöä myös tietojen keräämisen yhteydessä.

Eläketurvakeskus laatii vuosittain tietotilinpäätöksen, josta saa kokonaiskuvan sen henkilötietojen käsittelystä nykytilasta.

Henkilötietojen tietoturvaloukkauksista tiedottaminen

Eläketurvakeskus ilmoittaa henkilötietojen tietoturvaloukkauksesta tietosuojavaltuutetulle ilman aiheetonta viivytystä ja mahdollisuuksien mukaan 72 tunnin kuluessa. Myös rekisteröityjä informoidaan, jos loukkauksen arvioidaan aiheuttavan suuren riskin rekisteröityjen oikeuksille ja vapauksille.

Vuonna 2018 Eläketurvakeskuksessa ei havaittu henkilötietoihin kohdistuneita tietoturvaloukkauksia.

Tietosuoja ja tietoturva prosessien ja tietojärjestelmien suunnittelussa

Eläketurvakeskus ottaa huomioon tietosuoja- ja tietoturva-vaatimukset kaikessa henkilötietojen käsittelyyn liittyvässä suunnittelussa. Keskeisiä vaatimuksia ovat mm.:

- tietosuojaperiaatteiden toteutuminen
- rekisteröityjen oikeuksien varmistaminen

- henkilötietojen käsittelystä rekisteröidylle aiheutuvien riskien minimointi
- tietojen luottamuksellisuuden, eheyden, saatavuuden ja kiistämättömyyden varmistaminen eri toimenpiteiden avulla.

Henkilötietojen säilyttämisaikojen ja -perusteiden määrittely

Eläketurvakeskus säilyttää henkilötietoja työeläketurvan toimeenpanoa ja muita lakisääteisiä tehtäviään varten. Tietojen säilytysaikojen osalta noudatetaan työeläkelakien säännöksiä (TyEL 218 § ja YEL 160 §) ja arkistolakia.

Vaikutustenarviointi

Kun Eläketurvakeskus rakentaa uusia tietojärjestelmiä tai –palveluita, arvioidaan vaikutukset henkilötietojen suojaan. Arvioinnilla halutaan varmistaa, että henkilötietojen käsittely ei aiheuta riskiä rekisteröidyn oikeuksille.

Eläketurvakeskus pyytää tietosuojavaltuutetulta kannanoton, jos vaikutustenarviointi osoittaa, ettei riskejä ole pystytty laskemaan hyväksyttävälle tasolle.

Vuonna 2018 tehtiin vaikutustenarviointi EU:n sosiaaliturvatietojen sähköisestä vaihtojärjestelmästä (EESSI) ja tietojen vaihdosta ja käytöstä. Vaikutustenarvioinnin perusteella varmistettiin, että henkilötietojen käsittelystä ei aiheudu merkittäviä riskejä rekisteröityjen oikeuksille ja vapauksille.

Tietosuojavastaavan nimittäminen

Koska Eläketurvakeskuksen keskeiset tehtävät muodostuvat henkilötietojen laajamittaisesta käsittelystä ja suuressa osassa tehtäviä käytetään julkista valtaa, on Eläketurvakeskus nimittänyt tietosuoja-asetuksen edellyttämän tietosuojavastaavan.

Tietosuojavastaava varmistaa ja valvoo tietosuojan toteutumista Eläketurvakeskuksessa.

Tietosuojavastaava:

- osallistuu tietosuoja- ja tietoturvaohjeiden valmisteluun
- antaa tietosuojaan liittyvää koulutusta
- toimii rekisteröityjen yhteyshenkilönä tietosuoja-asioissa.

4.

Rekisteröidyn oikeudet

Kun kyse on lakisääteisen eläketurvan ja Eläketurvakeskuksen lailla säädettyjen tehtävien hoitamisesta, rekisteröidyllä on oikeus:

- tarkastaa omat tietonsa
- vaatia tietojensa korjaamista ja täydentämistä
- tehdä valitus tietosuojavaltuutetulle, mikäli Eläketurvakeskus ei noudata rekisteröidyn tietojen tarkastus- tai korjauspyyntöä.

Rekisteröityjen yhteydenotot Eläketurvakeskuksen tietosuojavastaavalle v. 2018

3 kpl

Tarkastusoikeuden käyttäminen

1 kpl

Rekisteröityjen yleinen neuvonta tietosuojasioissa

1 kpl

Lisätietopyynnöt

0 kpl

Valitusasiat

5.

Tietojen suojaaminen Eläketurvakeskuksessa

Salassapitovelvollisuus

Eläketurvakeskuksen käsittelemät henkilötiedot ovat salassa pidettäviä tietoja. Tietoja käsittelevät henkilöt ovat lakisääteisen salassapitovelvollisuuden alaisia ja lisäksi he allekirjoittavat erillisen vaitiolositoumuksen.

Eläketurvakeskuksen ja sen yhteistyökumppanin välille solmitaan salassapitosopimus, jos yhteistyökumppani saa sopimuksensa perusteella tietoonsa luottamuksellisia tietoja tai salassa pidettäviä henkilötietoja.

Tietoturva

Tietoturvallisuus kattaa järjestelyt, joilla pyritään varmistamaan tiedon saatavuus, eheys ja luottamuksellisuus.

Tietojenkäsittelyn turvaamisperiaatteita ovat ennaltaehkäisy, turvatoimien ajantasainen seuranta ja kehittäminen sekä tietojärjestelmien toiminnan ja käytön valvonta.

Eläketurvakeskuksen tietojärjestelmien koko elinkaaren ajan huomioi-

daan mahdolliset järjestelmien käyttöön kohdistuvat riskit ja toimitaan niiden ennaltaehkäisemiseksi.

Eläketurvakeskuksen tietoturvallisuuden toteutumista valvotaan pääasiassa teknisin menetelmin ja auditoinnein.

Vuonna 2018 parannettiin Eläketurvakeskuksen tietoturvaa ottamalla käyttöön uuden sukupolven palomuuriratkaisu sekä verkon liikenteen poikkeamien havainnointijärjestelmä.

Henkilötietojen käytönvalvonta

Henkilötietojen käytönvalvonnan tavoitteena on turvata tietosuojan toteutuminen. Valvonnalla pyritään varmistamaan Eläketurvakeskuksen henkilörekisteritietojen käyttö vain työtehtäviä varten. Tavoitteena on väärinkäytösten ennaltaehkäisy neuvonnan ja ohjeistuksen avulla. Käytönvalvonnan tavoitteena on lisäksi lujittaa rekisteröityjen ja työeläkejärjestelmän toimijoiden luottamusta Eläketurvakeskuksen hyvään rekisterinpitotapaan.

Henkilötietoja sisältävien rekisteritietojen käyttöä valvotaan päivittäin tietojärjestelmien tuottamien lokitietojen perusteella. Valvonta kattaa Eläketurvakeskuksen, työeläkelaitosten ja Eläketurvakeskuksen muiden asiakkaiden henkilökäyttäjien tekemät rekisterikyselyt. Eläketurvakeskus valvoo erikseen sovittaessa myös työeläkelaitosten rekisterinpitäjänä hallinnoimien rekisteritietojen käyttöä.

Vuonna 2018 pyydettiin henkilötietojen käytönvalvonnassa lisäselvitys 337 rekisterikyselystä. Henkilötietojen käytönvalvonnassa ei havaittu henkilötietoihin kohdistuvia tietoturvaloukkauksia, mutta toimintatapoja on kehitetty valvonnassa tehtyjen havaintojen perusteella.

Käyttövaltuudet

Eläketurvakeskuksessa käyttövaltuuksia myönnetään vain työtehtävien perusteella. Asemaan perustuvia käyttövaltuuksia ei myönnetä.

Työntekijällä tulee aina olla yksilöivä käyttäjätunnus, mikäli käyttövaltuudet oikeuttavat henkilötietojen käsittelyyn.

Käyttövaltuustilauksia voivat tehdä vain nimetyt käyttövaltuusvastaavat. Käyttövaltuuksien toteuttamiseen vaaditaan aina kirjallinen tilaus.

Kaikkien Eläketurvakeskuksen työntekijöiden käyttövaltuudet tarkastetaan vuosittain. Työntekijän työtehtävän vaihtuessa tarpeettomat käyttövaltuudet poistetaan. Pitkien poissaolojen ajaksi (mm. perhevapaat) työntekijän käyttövaltuudet keskeytetään.

Vuonna 2018 suoritettiin Eläketurvakeskuksen käyttövaltuushallinnan sisäinen tarkastus. Tarkastuksen havaintojen pohjalta kehitetään edelleen teknisten käyttäjätunnusten, pääkäyttäjätunnusten ja yhteiskäyttöisten käyttäjätunnusten dokumentointia ja hallintaa.

Lisäksi vuonna 2018 tehdyssä käyttövaltuuksien tarkastuksessa rajattiin muun muassa tilasto- ja tutkimuskäyttöön tarkoitettujen aineistojen käyttövaltuuksia.

Tiedonhallinta ja henkilötietojen elinkaari

Tiedonhallinnassa on kyse käytännöistä, joiden avulla tieto löytyy ja on käytettävissä koko tiedon elinkaaren ajan aina tiedon syntymisestä sen hävittämiseen asti.

Eläketurvakeskuksessa ylläpidetään vuosittain tiedonohjaussuunnitelmaa, joka sisältää paperiasiakirjojen ja sähköisessä muodossa olevien asiakirjojen säilytysajat ja -tavat.

Koulutus ja osallistujamäärä**191**

Tietosuoja ja henkilötietojen käsittely ETK:ssa

34

Tietosuoja tietojärjestelmien kehityksessä ja hankinnoissa (ETK:n omat järjestelmät)

26

Tietosuoja tietojärjestelmien kehityksessä (työeläkealan yhteiset järjestelmät)

Tiedonohjaussuunnitelmassa ohjataan myös vanhentuneiden asiakirjojen hävittämistä. Tiedonohjaussuunnitelman säilytysajat ovat minimisäilytysaikoja. Asiakirjoja ei hävitetä ennen kuin asia, johon ne liittyvät, on käsitelty loppuun ja asiakirjat ovat tulleet tarpeettomiksi.

Vuonna 2018 Eläketurvakeskuksessa tehtiin henkilötietoja koskeva inventaario, jossa määriteltiin henkilötietoja sisältävien asiakirjojen ensisijaiset säilytyspaikat, säilytysajat ja säilytyksen peruste. Inventaariossa hävitettiin sellaisia henkilötietoja sisältäviä asiakirjoja ja tiedostoja, joiden säilytysaika ja -tarve oli päättynyt.

Henkilöstön tietosuojakoulutus

Tietosuoja-asiat ovat osa Eläketurvakeskuksen uusien työntekijöiden sekä perhevapailta palaavien perehdytysprosessia. Lisäksi kaikilta työntekijöiltä edellytetään osallistumista säännöllisesti järjestettäviin tietosuojakoulutuksiin.

Vuonna 2018 Eläketurvakeskus hyödynsi tietosuoja-asetukseen valmistautumisessa julkisen hallinnon tietohallinnon neuvottelukunnan (JUHTA) ja julkisen hallinnon digitaalisen turvallisuuden johtoryhmän (VAHTI) toteuttamia Arjen tietosuoja –koulutuksia. Eläketurvakeskuksen työntekijät veloitettiin suorittamaan ”Arjen tietosuoja – tietosuoja meille kaikille” ja ”Tietosuoja henkilötietoja käsitteleville” -koulutukset sekä niihin liittyvät tentit. Johto ja esimiehet suorittivat lisäksi johdon ja esimiesten koulutuksen.

Syksyllä 2018 järjestettiin koulutuksia Eläketurvakeskuksen tietosuoja koskevista ohjeista ja toimintatavoista.

6.

Henkilötietojen käsittely Eläketurvakeskuksen tehtävissä

Eläketurvakeskus vastaa työeläkejärjestelmän yhteisten tietojärjestelmien sisällöstä ja hoitaa ja kehittää niihin liittyvää ilmoitusliikennettä ja rekisteripalveluita yhdessä työeläkelaitosten ja Arek Oy:n kanssa. Arek Oy on Eläketurvakeskuksen ja työeläkelaitosten yhteinen IT-palveluyhtiö.

Lisäksi Eläketurvakeskus vastaa muun muassa ulkomaantöiden vakuuttamisen, ulkomaisen eläkkeen hakemisen ja vakuuttamisen valvonnan palveluista sekä työeläkevakuuttamiseen liittyvästä tilasto-, tutkimus- ja suunnittelutoiminnasta.

Eläketurvakeskuksen tehtävänä on myös luovuttaa keskitetysti työeläkejärjestelmän tietoja niille viranomaisille ja sosiaaliturvaa hoitaville tahoille, joilla on laissa säädetty oikeus näiden tietojen saamiseen.

Eläketurvakeskuksen tehtävänä on edistää työeläkelaitosten yhteistyötä muiden laitosten ja viranomaisten välillä. Lisäksi Eläketurvakeskus osallistuu suomalaisen työeläkejärjestelmän ja ulkomaisten laitosten välisen sähköisen tietojenvaihdon kehittämiseen.

Käsittelyn lainsäädännölliset perusteet

Henkilötietojen käsittely Eläketurvakeskuksessa perustuu ensisijaisesti lakiin Eläketurvakeskuksesta (ETKL 2 §), jonka mukaan Eläketurvakeskuksen tulee huolehtia laissa sille määrättyjen tehtävien hoitamiseksi tarvittavista rekistereistä ja työeläkelaitosten tarvitsemien tietojen saatavuudesta.

Lisäksi työeläkelaeissa on säädetty Eläketurvakeskuksen tehtävistä tarkemmin.

Osa Eläketurvakeskuksen lakisäätteisistä tehtävistä ovat EU:n sosiaaliturva-asetuksen, sen täytäntöönpanosta annetun asetuksen ja Suomen tekemien sosiaaliturvasopimusten mukaisia yhteyslaitostehtäviä tai yhteyselintehtäviä.

Eläketurvakeskuksen omien työntekijöiden henkilötietojen käsittely perustuu ensisijaisesti työsopimuslakiin.

ETK:n tehtävät tietologiikassa

Eläketurvakeskuksen henkilörekisterit

Eläketurvakeskus on rekisterinpitäjä useassa henkilörekisterissä. Rekisterit on perustettu työeläkeasioiden toimeenpanon ja Eläketurvakeskuksen lakisääteisten tehtävien hoitamista varten. Lisäksi Eläketurvakeskus ylläpitää erilaisia tuki- ja taustarekistereitä lakisääteisten tehtäviensä hoitamiseksi ja työnantajavelvoitteiden täyttämistä varten.

Rekisteri	Käyttötarkoitus
Ansaintarekisteri	Työeläkelakien mukainen tietojenanto vakuutetuille henkilöille heidän eläkeoikeudestaan ja tulevan eläkkeen määrästä sekä eläkeasioiden hoito, vakuuttamisen valvonta, ulkomaan työn vakuuttaminen, neuvontatyö ja lainsoveltamisasiat
Asiakaspalvelun rekisterit	Asiointiajan varaaminen ja asiakaspalvelutehtävät ulkomaantyön vakuuttamisessa, ulkomaisen eläkkeenhakemisessa, vakuuttamisen valvonnassa ja eläkeneuvonnassa
Asianhallinta- ja asiakirjahallintarekisterit	Lakisääteisen eläketurvan hoitaminen, vakuuttamisen valvonta, ulkomaan työn vakuuttaminen, lainsoveltamisen neuvonta ja tietojenanto
Eläkehakemus- ja eläkepäättösrekisterit	Eläkkeenhakemista ja eläkepäättötietoja koskevat tiedot lakisääteisen eläketurvan hoitamiseen, työeläkevakuutettujen asiakaspalvelu ja tietojen luovutus viranomaisille ja muille tietojensaantiin oikeutetuille tahoille etuuksien käsittelyyn
EU-eläkejärjestelmä	EU-, ETA- ja sosiaaliturvasopimusmaihin lähetettävien eläkehakemusten käsittely, eläkkeensaajia koskevaan tietojenvaihtoon maiden välillä ja maksamattomien vakuutusmaksujen perintään liittyvät tehtävät
Henkilörekisteri	Rekisteröityjen perustiedot ja lakisääteisen eläketurvan hoitaminen
Kustannustenjakorekisteri	EU-virkamiesten eläkeoikeuksien siirtomäärän laskenta, työeläkkeiden kustannustenjaon laskenta ja työeläkelaitosten kustannustenjakoa varten toimittamien tietojen tarkastaminen. Lisäksi Eläketurvakeskuksen antamat päätökset EU-virkamiesten siirtomäärästä ja kustannustenjaosta
Työnantajan TyEL-vakuuttamisvelvollisuuden valvonta	Työnantajan vakuuttamisvelvollisuuden valvonta ja valvonnassa havaittujen vakuuttamisen laiminlyöntien korjaaminen
Työnantaja- ja vakuutusrekisteri	Työnantajan vakuuttamisvelvollisuuden valvonta, työsuhteselvittelyt sekä vakuutuksen olemassaolon selvittely ja neuvonta
Ulkomaantyön vakuuttamisen käsittelyjärjestelmä	EU/ETA-maihin, Sveitsiin tai sosiaaliturvasopimusmaahan lähtevän työntekijän sosiaaliturvan määräytymistä koskevat ratkaisut. Lähetetyn työntekijän todistuslomakkeen tuottaminen
UM-henkilötietorekisteri	Eläkehakemusten käsittely ja toiseen maahan maksettavien työeläkkeiden liikamaksujen estäminen
Vakuutuskaudet ja vakuutuskausitodistusarkisto	EU-eläkkeen laskenta, toisen EU-maan odotusajan laskenta tai vakuutushistorian täydentäminen, ja eri maiden viranomaisten välinen tietojen vaihto
Yrittäjän YEL-vakuuttamisvelvollisuuden valvonta	Yrittäjien vakuuttamisvelvollisuuden ja vapautusten valvonta

Käsiteltävät henkilötiedot

Eläketurvakeskus käsittelee tehtävissään taulukossa kuvattuja henkilötietoja.

Eläketurvakeskus käsittelee EU:n tietosuoja-asetuksen ja muun erityislainsäädännön tarkoittamia arkaluonteisia tietoja lakisääteisten tehtäviensä hoitamiseksi. Käsiteltävät arkaluonteiset tiedot koskevat pääasiassa henkilöiden terveydentilaa, ja niitä välitetään ulkomaisille eläkelaitoksille työkyvyttömyyseläkehakemusten liitteenä.

Tietojen saaminen

Eläketurvakeskuksella on lakisääteinen oikeus saada tehtäviensä hoitoa varten henkilötietoja:

- työnantajalta tai muulta työn teon perusteella korvausta maksavalta
- lakisääteistä vakuutusta toimeenpanevalta vakuutus- ja eläkelaitokselta
- viranomaiselta ja muulta taholta, johon julkisuuslakia sovelletaan
- lääkäriltä ja muulta terveydenhuollon ammattihenkilöistä annetussa laissa tarkoitettulta ammattihenkilöltä tai terveydenhuollon toimintayksiköltä silloin, kun henkilö hakee eläkettä.

Henkilötietoryhmä	Sisältää muun muassa tiedot
Perustiedot	Nimi, henkilötunnus, osoite- ja muut yhteystiedot, kansalaisuus, äidinkieli
Perhesuhdetiedot	Lasten/huollettavien ja vanhempien tiedot
Maksuliikennetiedot	Tilinumerot ja pankkien yhteystiedot
Työskentely- ja ansaintatiedot	Työskentelyä ja ammatinharjoittamista koskevat tiedot, työeläkettä kartuttavat muut etuudet ja sekä apurahansaajien tiedot.
Työeläketiedot	Työeläkettä koskevat hakemus- ja päätöstiedot
Muut korvaustiedot	Kelan eläkkeisiin ja muihin etuuksiin liittyvät tiedot sekä liikenne- ja tapaturmakorvauksia koskevat tiedot
Ulkomaiset vakuutus- ja työskentelytiedot	Ulkomaiset perustiedot (nimi, osoite, vakuutusnumero jne.), lähetetyn työntekijän todistusasiat sekä ulkomaiset eläkehakemus- ja päätöstiedot
Verotiedot	Verohallinnolta saadut vero- ja työnantajatiedot
Yritystiedot	Kaupparekisteristä saatavat yritystä koskevat tiedot sekä maksuhäiriötiedot
Asioiden käsittelyä koskevat tiedot ja asiakirjat	Asian käsittelyn tilaa koskevat tiedot ja asiaan liittyvät asiakirjat ml. potilastiedot
Suojaustiedot	Turvakielto ja mahdolliset tietojenantokiellot
Lokitiedot	Henkilötietojen käsittelyssä syntyvät tiedot: käsittelevä, käsittelyn kohde, ajankohta ja toimenpiteet
Tietojen antoa koskevat tiedot	Tiedot organisaatioista, joille Eläketurvakeskus on luovuttanut rekisteröityjä koskevia ansainta- ja eläketietoja

Tietoja saadaan muun muassa näistä tietolähteistä:

- Väestörekisterikeskus
- työeläkelaitokset
- EU- ja ETA-maiden sekä Sveitsin eläkelaitokset
- sosiaaliturvasopimusmaat
- Kansaneläkelaitos (Kela)
- Verohallinto
- rekisteröidyt.

Henkilötietojen käsittely Eläketurvakeskuksen rekistereissä edellyttää, että henkilön perustiedot on ensin rekisteröity. Eläketurvakeskus saa henkilöiden perustiedot Väestörekisterikeskukselta. Vuosittain henkilörekisteriin lisätään uusi ikäluokka, jolle voi tulla työeläkettä kerryttäviä ansioita seuraavalle vuodelle.

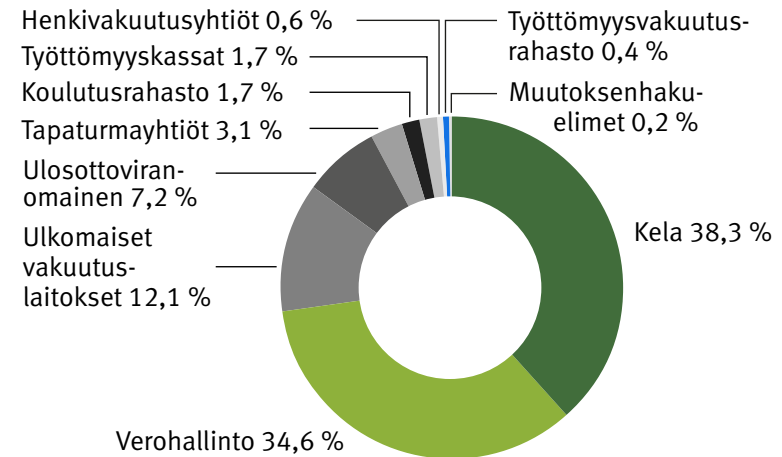
Vuonna 2018 lisättiin vuonna 2002 syntyneet henkilöt.

Työeläkejärjestelmän yhteiset palvelut toteuttaa Arek Oy. Ansiotiedot Arekin ylläpitämään ansaintajärjestelmään saatiin vuonna 2018 vielä työeläkelaitosten kautta. Tähän tulee muutos vuonna 2019 kansallisen tulorekisterin käyttöönoton myötä.

Erilaisten eläkettä kartuttavien etuuksien ilmoittajatahoja on useita. Kela välittää eräitä kansaneläketietoja, erilaisia etuustietoja sekä vakuuttamistietoja Eläketurvakeskukselle työeläkejärjestelmän käyttöön. Tietoja välitetään kansaneläkkeistä, perhe-eläkkeistä, takueläkkeistä, sairaus- ja osasairauspäivärahasta, kuntoutukselta, kuntoutusrahasta, työttömyysturvasta ja opintotuesta. Eläkettä kartuttavista etuuksista Kela ilmoittaa Eläketurvakeskukselle sairauspäivärahatietoja, vanhempainetuuksia, kotihoidontukitietoja, työttömyysetuuksia ja tutkintotietoja.

Työttömyyskassat ilmoittavat Eläketurvakeskukselle ansioon suhteutettuja työttömyyspäiväraha- ja vuorottelukorvaustietoja. Tapaturma- ja liikennevakuutusyhtiöt ilmoittavat erilaisia ansioon suhteutettuja tapaturmaetuuksia ja päivärahoja. Koulutusrahasto (1.1.2019 alkaen Työllisyysrahasto) ilmoittaa aikuiskoulutustukitietoja ja työeläkelaitokset erilaisia työeläkelakien mukaisia kuntoutusetuuksia.

Tietojenantopalvelut viranomaisille

Palvelut viranomaisille ja lakisääteisiä tehtäviä hoitaville toimijoille

Eläketurvakeskus luovuttaa henkilötietoja vain lainsäädäntöön perustuvien tiedonsaantioikeuksien sekä luovutusvelvoitteiden ja -oikeuksien mukaisesti.

Suurimmat tietojen käyttäjät ovat työeläkelaitokset ja Eläketurvakeskus. Sen lisäksi Eläketurvakeskus luovuttaa tietoja eri viranomaistahoille. Eniten tietojen vaihtoa on Kelan, Verohallinnon ja ulkomaisten vakuutuslaitosten kanssa.

Tietojen luovutus

Viranomaisille tarjotaan tietoja useiden erilaisten palveluiden välityksellä. Suuri osa tiedoista välitetään ns. otepalvelun kautta. Otteita on eri sisältöisiä sen mukaan, mihin tietoihin kullakin viranomaisella on oikeus.

Kattavin on työsuhteote, joka sisältää työnantajatietoja, vakuutuksen myöntäjätietoja, henkilön ansiohistorian sekä eläkekertymätietoja. Lisäksi otteella näkyvät eri tahojen myöntämät eläkettä kartuttavat sosiaalietuudet.

Työeläkeote on ensisijaisesti vakuutetulle itselleen tarkoitettu dokumentti työhistoriasta, mutta sitä tarjotaan suppeampana versiona myös viranomaiskäyttöön. Viranomaisille näytetään työeläkeotteella työnantaja- ja ansiotietoja sekä työskentelyaikoja. Otteella näkyvät myös muut eläkettä kartuttavat etuudet.

Suppein otemuoto on viranomaisote, jolla näytetään vain tuoreita työnantajatietoja ja mahdollisia eläketietoja.

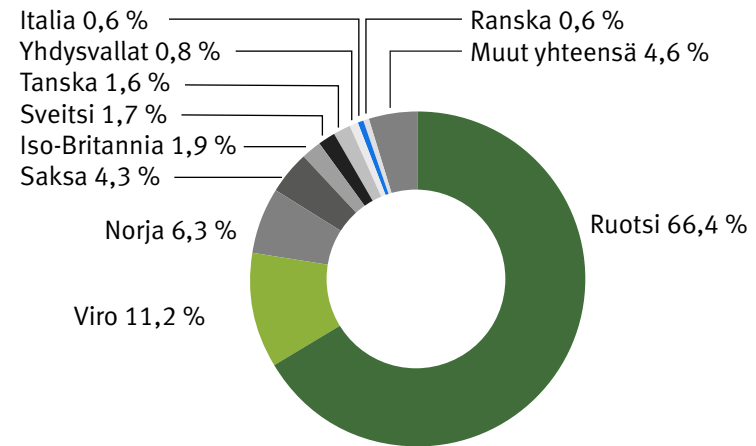
Vanhuuseläkeikää lähestyvien hakemuspalvelusovellus tuottaa työeläkelaitoksille vanhuuseläkkeen hakemiseen ja eläkkeen määrän tarkistamiseen liittyviä hälytyksiä. Lisäksi sovellus tuottaa Kelalle aineiston 65-vuotiaista henkilöistä, jotka eivät ole eläkkeellä eivätkä ole hakeneet eläkettä, mutta joilla on ansaintarekisterissä eläkkeeseen oikeuttavaa työeläkelakien mukaista työskentelyä.

Viranomaisille ja muille sosiaaliturvaa tai vakuutuksia hoitaville tahoille tarjotut rekisteripalvelut vuonna 2018:

Toimija	Luovutetut tiedot	Määrä
Kela	Eläkehakemus- ja eläkepäätöstietoihin sekä valituksiin liittyvät kyselyt	837 400
	Vanhuuseläikeikää lähestyvien hakemuspalvelu	13 200
	Työeläkearviot työkyvyttömyys- tai vanhuuseläkkeestä	165 200
	Yrittäjien ja maatalousyrittäjien työtulotiedot	365 800
	Työeläkeotteet (työnantaja- ja ansiotietoja sekä työskentelyaikoja)	116 600
	Ulkomaisiin vakuuttamis- ja eläkeasioihin liittyvät palvelut	42 300
Verohallinto	Työkyvyttömyyseläketiedot	160 800
	Harmaan talouden torjuntaa varten annettavat työnantajaan ja vakuutuksia koskevat tiedot	1 200 000
Ulkomaiset vakuutuslaitokset	Henkilötietojen vaihto	474 400
	Lähetetyn työntekijän todistukset (=A1-todistukset)	13 400
Työttömyyskassat	Työeläkeote (työnantaja- ja ansiotietoja sekä työskentelyaikoja)	69 100
Kuntien sosiaali- viranomaiset, velkaneuvojat	Viranomaisote (työnantaja-, ansio- ja eläketietoja)	4 500

Toimija	Luovutetut tiedot	Määrä
Haastemiehet	Viranomaisote (viimeisen työnantajan nimi- ja osoitetiedot)	5 400
Ulosottoviranomaiset	Viranomaisote (työnantaja-, ansio- ja eläketietoja)	290 400
Henkivakuutusyhtiöt ja lisäeläketurvaa hoitavat säätiöt	Työsuhdeote (ansio-, vakuuttamis- ja eläkekertymätietoja)	12 800
	Eläkehakemus- ja eläkepäätöstiedot	10 200
Koulutusrahasto ja Työttömyysvakuutusrahasto	Työsuhdeote (ansio-, vakuuttamis- ja eläkekertymätietoja)	86 400
Liikenne- ja tapaturmavakuutusyhtiöt	Työsuhdeote (ansio-, vakuuttamis- ja eläkekertymätietoja)	70 000
	Yrittäjien työtulotiedot	56 600
Työntekijäin ryhmähenkivakuutuspooli	Ilmoitus kuolintiedoista	2 500
	Työsuhdeote (ansio-, vakuuttamis- ja eläkekertymätietoja)	2 200
Työeläkeasioiden muutoksenhakulautakunta	Työsuhdeote (ansio-, vakuuttamis- ja eläkekertymätietoja)	5 400
	Eläkehakemus- ja eläkepäätöstietojen ja asianhallinnan tietojen kyselyt	8 100

Jaetut eläkehakemukset maittain vuonna 2018 – TOP10 maat

Muita toimijoita, joilla on lakisääteinen oikeus tiedon saantiin: aluehallintoviranomaiset, maistraatit, oikeusaputoimistot/edunvalvonta, poliisi, rajavartiolaitos, tulli, terveydenhuollon viranomaiset, vakuutus-oikeus, tapaturmavakuutuskeskus, työ- ja elinkeinotoimistot ja Valvira.

Tiedot luovutetaan yleensä teknisen käyttöyhteyden välityksellä. Jos tietopyyntöjen määrä on vähäinen, tietoja voidaan luovuttaa myös suojatulla sähköpostilla.

Kansallisen tulorekisterin vaikutukset tietovirtoihin

Kansallisen tulorekisterin käyttöönottoa valmisteltiin vuonna 2018.

Tavoitteena on, että mahdollisimman moni viranomainen saisi jatkossa tarvitsemansa ansiotiedot kansallisesta tulorekisteristä. Sen käyttöön voidaan siirtyä vasta asteittain sitä mukaa kuin tulorekisterin tietosäilytys täydentyy useamman vuoden ansaintatiedolla. Osa viranomais-

asiakkaista tarvitsee omien tehtäviensä hoitamiseksi esimerkiksi henkilön koko työhistorian tai muita tietoja, jotka ovat saatavissa vain Eläketurvakeskuksesta.

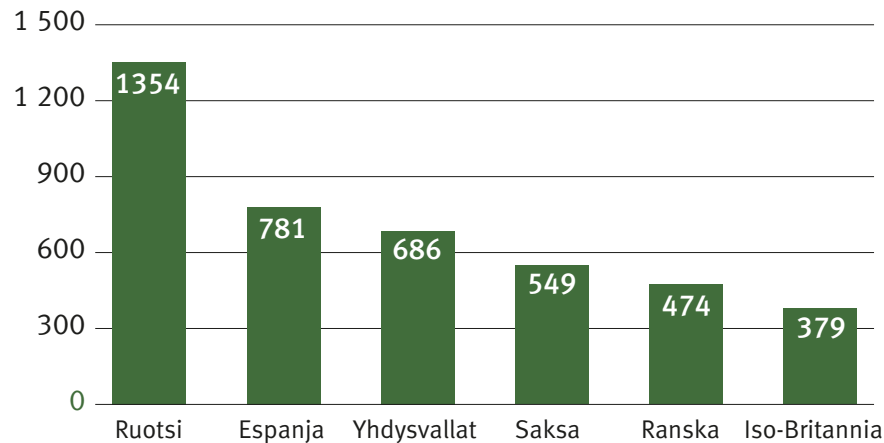
Eläkkeet ulkomailta

Eläketurvakeskus toimii yhdyslaitoksena, kun Suomessa asuva hakee eläkettä EU/ETA-maasta, Sveitsistä tai sosiaaliturvasopimusmaasta.

Eläketurvakeskus saa ulkomaiden eläkkeitä koskevat hakemukset joko suoraan eläkkeenhakijalta, suomalaiselta työeläkelaitokselta tai Kelasta. Eläketurvakeskus kokoaa tarvittavat tiedot yhteen, ja toisen maan eläkettä koskeva hakemus välitetään kyseessä olevan maan eläkeviranomaiselle.

Ulkomainen eläkeviranomainen lähettää eläkepäättöksensä suoraan eläkkeenhakijalle ja myös Eläketurvakeskukseen. Eläketurvakeskus rekisteröi eläkepäättötiedot ja välittää päätökset edelleen työeläkelaitoksiin ja Kelaan.

Annetut A1-todistukset maittain vuoden 2018 TOP-maat

Ulkomaantyön vakuuttaminen

Suomen kansalaisuus, suomalainen työnantaja tai verojen maksaminen Suomeen eivät automaattisesti tarkoita Suomen sosiaaliturvaan kuulumista ulkomaantyön aikana.

Ulkomailla työskentelevä kuuluu pääsääntöisesti työskentelyvaltionsa sosiaaliturvan piiriin. Tällöin kaikki kyseisessä maassa vaadittavat sosiaaliturvamaksut maksetaan työskentelymaahan, josta on oikeus saada kyseisen maan lakien mukaiset sosiaaliturvaetuudet.

Eläketurvakeskuksen ulkomaantyön vakuuttamistoiminnossa käsitellään vuosittain noin 12 000 hakemusta, joiden perusteella Eläketurvakeskus antaa A1-todistuksen Suomen sosiaaliturvaan kuulumisesta. Hakemuksen Eläketurvakeskukselle voi toimittaa työntekijä, työnantaja tai yrittäjä.

Eläketurvakeskus lähettää A1-todistuksen työntekijälle, työnantajalle ja ulkomaan laitokselle. Lisäksi tieto ratkaisusta lähetetään Kelalle ja työeläkelaitokselle.

Työnantaja- ja yrittäjävalvonta

Eläketurvakeskus valvoo työntekijän eläkelain ja yrittäjän eläkelain mukaista työeläkevakuuttamista. Valvonnan tavoitteena on turvata sekä työntekijöille että yrittäjille heille lain mukaan kuuluva eläketurva.

Vakuuttamisvelvollisuuden valvonta on lakisääteinen tehtävä, jonka hoitamista varten Eläketurvakeskuksella on laaja tietojensaantioikeus. Vuosittain vertaillaan verohallinnon tietoja ja työeläkejärjestelmälle ilmoitettuja palkka-/ansiotietoja noin 170 000 työnantajasta ja noin 180 000 yrittäjästä. Valvonnan lopputuloksena Eläketurvakeskus korjauttaa vuosittain noin 15 000 työntekijän puutteellisen eläketurvan ja 700 yrittäjän eläkevakuuttamisen.

Muut työeläketurvan toimeenpanon palvelut

Eläketurvakeskus käsittelee työeläkehakemukset, joissa hakijalla tai edunjäntäjällä ei ole työeläkelakien alaista työskentelyä. Näissä tapauksissa hakemuksiin annetaan hylkäävä päätös. Mikäli eläkehakemuksen käsittelyssä käy ilmi, että hakijalla on työeläkekertymää, ohjataan hakemus vakuuttaneen työeläkelaitoksen ratkaistavaksi.

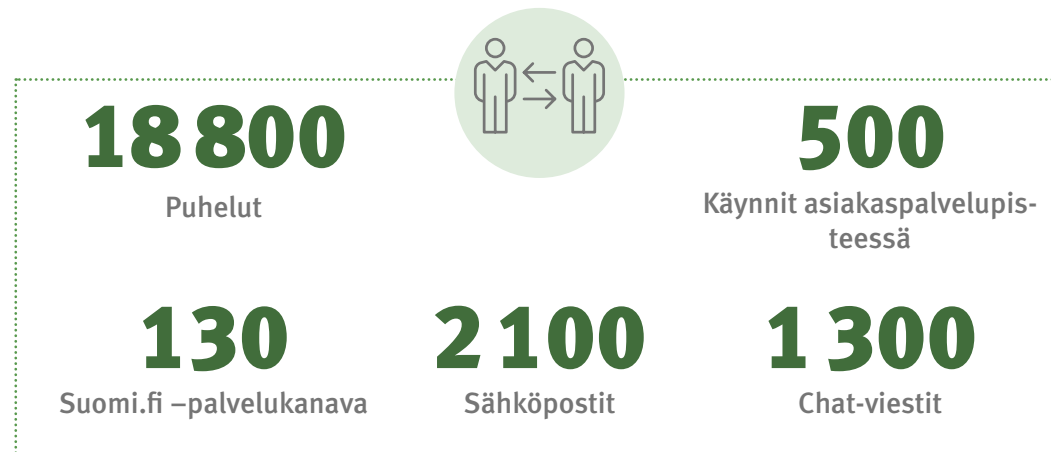
Eläketurvakeskuksen tehtäviin kuuluu myös ratkaista, tuleeko työ vakuuttaa työntekijän eläkelain, yrittäjän eläkelain vai maatalousyrittäjän eläkelain mukaan. Ratkaisusta annetaan asianosaisen pyynnöstä valituskelpoinen päätös.

Lisäksi Eläketurvakeskus toimi yhdyslaitoksena, kun kyse on EY-virkamiesten eläkeoikeuden siirtämisestä Suomen työeläkejärjestelmän ja Euroopan yhteisöjen eläkejärjestelmän välillä.

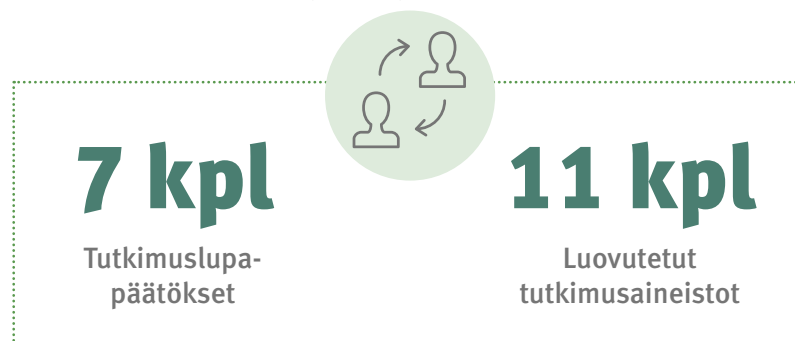
Asiakaspalvelu

Eläketurvakeskuksen yhteinen asiakaspalvelu aloitti toimintansa maaliskuussa 2018. Asiakaspalvelussa neuvotaan ulkomaantyön vakuuttamisen, ulkomaisen eläkkeen hakemisen, vakuuttamisen valvonnan sekä yleisen työeläkeneuvonnan palveluissa. Suomen työeläkettä koskeissa asioissa neuvontaa hoitavat ensisijaisesti työeläkelaitokset.

Eläketurvakeskuksen asiakaspalveluun tulleiden yhteydenottojen ja käyntien lukumäärät 03–12/2018

Tutkimusluvut ja tietojen luovutukset v. 2018

Tilasto-, tutkimus- ja suunnittelutoiminta

Eläketurvakeskus tuottaa vuosittain lukuisan määrän tilastoja, jotka ovat julkisia. Se tuottaa tilastoja myös kansainvälisille organisaatioille, kuten EU:lle, OECD:lle ja pohjoismaisille tilastoryhmille. Tilastot perustuvat työeläkejärjestelmän keskusrekistereihin ja rekisteritietoihin, jotka Eläketurvakeskus saa työeläkelaitoksilta, Kelalta, Väestörekisterikeskuksesta, Tilastokeskukselta, Finanssivalvonnalta ja Tapaturmavakuutuskeskukselta.

Tilastot julkaistaan anonymieina summatason tietoina. Tilastotietokannassa tiedot julkaistaan noudattaen tietojen suojausohjeita, jotta yksittäiset henkilöt eivät ole tunnistettavissa.

Eläketurvakeskus luovuttaa henkilötason tietoja vuosittain Tilastokeskukselle ja Kevalle niiden lakisääteisiä tehtäviä varten. Kelan ja Eläketurvakeskuksen kesken vaihdetaan lakisääteisissä tehtävissä tarvittavia henkilötason tietoja. Tietojen pohjalta tuotetaan mm. tilasto Suomen eläkkeensaajista.

Eläketurvakeskus tuottaa myös erilaisia ennusteita eläkkeensaajien määrästä, eläkemenoista, eläkevastuista ja -maksuista sekä toimittaa erilaisia laskelmia ministeriöille, työryhmille ja etujärjestöille eläkejärjestelmän kehittämisen ja lainsäädännön valmistelun tueksi. Nämä aineistot tuotetaan siten, että henkilöt eivät ole tunnistettavissa eli henkilötiedot anonymisoidaan.

Lisäksi Eläketurvakeskuksella on lakisääteinen tehtävä tehdä toimialaansa liittyvää tutkimusta. Tutkimusta tehdään sekä Eläketurvakeskuksessa että ulkopuolisten kumppaneiden kanssa. Kumppaneita ovat esimerkiksi Kela, Terveystieteiden tutkimuskeskus, eläkelaitokset, taloustutkimuslaitokset ja yliopistot. Tutkimustoiminnassa käytetään muun muassa Eläketurvakeskuksen rekisteriaineistoja kattavasti. Ulkopuoliset kumppanit voivat tietyin ehdoin saada anonymisoitua aineistoa käyttöönsä.

Eläketurvakeskus luovuttaa aineistoja tieteellisiin tutkimuksiin lainsäädännön mukaisesti. Tietojen luovutus vaatii aina tutkimusluvan. Tutkimusluvan saaminen edellyttää kirjallista hakemusta, tutkimussuunnitelmaa ja salassapitositoumuksia.

7.

Tietosuojan kehittäminen

Eläketurvakeskuksen tietosuojan kehittämistarpeet

Eläketurvakeskuksessa on käynnissä asiakastietojen hallinnan kehittäminen. Kehitystyö koskee Eläketurvakeskuksen sidosryhmien henkilöstön, koulutuksiin ja tapahtumiin osallistuvien sekä julkaisujen tilaajien henkilötietojen ylläpitoa ja tietojen hallintaa.

Merkittävä kehitystyö tulevina vuosina on eläketurvan toimeenpanoon käytettävien tietojärjestelmien lokituksen kehittäminen siten, että henkilötietojen käsittelyä eri tietojärjestelmissä voidaan valvoa tehokkaammin ja yhdenmukaisemmin.

Lähivuosien tehtävänä on myös kehittää tiedonhallintaa. Tavoitteena on mm. vähentää säilytettävien asiakirjojen määrää sekä sähköistää Eläketurvakeskuksen paperiarkisto.

Työeläkealan yhteisten tietojärjestelmien kehittämistarpeet

Eläketurvakeskus on käynnistänyt yhdessä Arek Oy:n ja työeläkelaitosten kanssa selvityksen henkilötietojen säilyttämisestä työeläkealan yhteisissä tietojärjestelmissä. Tavoitteena on selvittää henkilötietojen säilytysajat tietojärjestelmissä ja henkilötietojen käyttötarve. Tavoitteena on myös selvittää, miten vanhentuneiden tai tarpeettomien henkilötietojen poisto voidaan automatisoida.

Eläketurvakeskus osallistuu lisäksi työeläkealan yhteiseen selvitykseen, jonka tavoitteena on kehittää testauskäytäntöjä.